

SİNEMA/TV ENDÜSTRİSİNDE BİR STRATEJİK PLANLAMA ÖRNEĞİ: BRİTANYA KOLOMBİYASI, KANADA

Hilal S. YILMAZ¹

¹Dr.Öğr.Gör. DEU/GSF/TEM Tınaztepe-Buca İzmir. Hilalfilm(at)yahoo.com

Yılmaz, Hilal S.. “Sinema/Tv Endüstrisinde Bir Stratejik Planlama Örneği: Britanya Kolombiyası, Kanada”
idil, 64 (2019 Aralık): s. 1795-1803. doi: 10.7816/idil-08-64-15

Öz

Kanada'nın Britanya Kolombiyası bölgesi, kapsamlı bir stratejik planlama süreci ile orta ölçekli yerel bir üreticiden, global bir yeni medya merkezine dönüştürülmüştür. Britanya Kolombiyası bacasız sektörlerden sinema ve TV endüstrisinin en büyük merkezlerinden biri olma kararını kırk yıl önce vermiştir. Bölge bu doğrultuda ayrıntılı bir çalışma planını hayata geçirilmiştir. Kanada hükümeti ve yerel yönetimin desteğine üniversitelerin ve özel girişimcilerin de iştiraki ile büyük ve planlı bir çalışma yapılmıştır. Sonuçta birçok atılım gerçekleşmiş ve bölge büyük bir medya merkezine dönüşmüştür. Bu dönüşümün doğru bir biçimde okunabilmesi için birçok unsurun incelenmesi yerinde olacaktır. Geçtiğimiz kırk yılın analizi yapıldığında bölgede; bürokrasi, eğitim, istihdam, yan sanayi oluşumları ve kültürel donanımına verilen planlı desteğin önemi ortaya çıkmaktadır. 1980'lerden beri Kuzey Hollywood isminin yakıştırıldığı bölge, sadece Kuzey Amerika için değil tüm dünyada internet platformları ve gündün güne büyüyen film ve dizi sektörü için en önemli merkezlerden biri haline gelmiştir. Yapılan analiz doğrultusunda bu çalışma Britanya Kolombiyası'nın başka bir dünya şehri için çağrı yakalayan bir kalkınma planı bağlamında kayda değer ve ilham verici bir yol haritası niteliğinde olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Britanya Kolombiyası, Vancouver, sinema endüstrisi, dizi endüstrisi, kuzey Hollywood

Makale Bilgisi

Geliş: 27 Ağustos 2019

Düzeltilme: 24 Eylül 2019

Kabul: 1 Kasım 2019

Giriş

Kanadalı iletişimci Marshall McLuhan, 1960'larda ifade ettiği "Küresel Köy" (global village) kavramı ile kitle iletişim araçlarının gelişmesi vasıtasıyla dünyada herkesin olup biten olaylardan etkin bir biçimde haberdar olacağını ve toplumların giderek birbirlerine benzeyeceğini ifade etmek istemiştir (McLuhan, 1962: 48). O günden günümüze teknolojinin gelişmesi ile birlikte, değişen ve gelişen dünya düzeninde birçok yenilik meydana gelmiştir. Bu gelişmelerin en belirgin sonuçlarından biri dünya insanların ekonomik, siyasi, iletişim ve sosyal açılarından birbirine yakınlaşması sonucunda dünyanın bir bütün olma yolunda ilerliyor olması dikkat çekicidir.

Globalleşme kavramı için çok çeşitli ve farklı tanımlar dile getirilse de; bu kelime genel teknolojinin ve dolayısıyla iletişimin olağanüstü bir hızla gelişmesi ile birlikte ülkeler arasında mal, hizmet, sermaye akışının artması ile ortaya çıkan sosyo-ekonomik gelişmeyi ifade etmektedir. Bu gelişmelerin, dünya ülkelerinin sektörel yoğunlaşmaya verdikleri önemin giderek artması ile paralel bir çizgide ilerlediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda "Sektörel Planlama" büyük bir öneme sahiptir. Sektörel planlamanın doğru bir biçimde gerçekleştirilmesi için: Öncelikle yetki sahibi kurumların ülkeyi çok iyi tanıması, öz kaynakları doğru bir biçimde listelemesi, global bağlamdaki yerini ve karşılayacağı ihtiyaçları ayrıntılı bir biçimde analiz etmesi ve bu doğrultudaki stratejisini çok kapsamlı bir planlama ile geliştirmesi gerekmektedir. Bunu yaparken şeffaf bir çalışma ortamı yaratmalı ve ekonomik aktörler, akademik çevreler, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerini kapsayan tüm paydaşları içine alan bilgi akışı sağlanmalıdır. Dış piyasaların da iç piyasalar kadar iyi okunmasını gerektiren bu çalışmalar, özellikle yakın coğrafya için ülkeyi bir çekim merkezi haline getirebilmektedir. Bunun yanında uzun vadeli planlamaların olası rakipler ile mücadeleyi de mümkün kılacağına dikkat çekilmektedir.

Doğru bölgenin seçimi önemlidir, çünkü sektörel yoğunlaşma beraberinde o sektörle bağlantılı birçok iş kolunu bölgeye taşıyacaktır. Bu iş kollarının bölgeye yerleşmesi nihai olarak projenin sürdürülebilirliğine ve sağlıklı gelişmesine hizmet edecektir. Sektörel yoğunlaşma stratejisinin sürdürülebilirliği açısından bürokratik kolaylıklar sağlanması büyük önem arz etmektedir. Planlamanın sağlıklı işlemesi açısından işgücü havuzunun kaliteli bir biçimde büyütülmesi şarttır. Bu aşamada üniversitelerle iş birliği çok önemlidir. Dikkate değer diğer bir unsur da; bölgede işleyen sektörel yoğunlaşma planına hizmet sunacak iş kolları için Hollywood, Toronto gibi merkezlerden daha avantajlı bir ortam yaratılması planı güçlü kılacaktır.

Teknolojinin kalbi olarak sıklıkla nitelendirilen Amerika Birleşik Devletleri'nin California eyaletindeki Silikon Vadisi bu anlamda verilebilecek iyi örneklerden biridir. 1891 yılında kurulmuş olan ülkenin en iyi üniversitelerinden Stanford mezunlarının okulun desteği ile 1939'da kurdukları HP (Hewlett Packard) ile başlayan ardından General Electric ve Kodak şirketlerinin bölgeye yerleşmesi ile devam eden süreç tüm paydaşların dahil edildiği bir planlama ile bugünkü konumuna ulaşabilmiştir. Google, Apple, Microsoft, Oracle, Facebook, Twitter gibi yüksek teknoloji şirketlerinin evi haline gelen bölge bilişim dünyasının global yıldızı olarak değerlendirilmektedir.

ABD gibi kapitalizmin bayrağına sıkı sıkıya sarıldığı düşünülmeyen ülkelerden de bu bağlamda örnekleri dile getirmek mümkündür. Globalleşmenin önüne geçilmesinin mümkün görünmediği dünyamızda, sektörel yoğunlaşmanın avantajlarının ve getirilerinin dikkate alınması geleceğin inşası açısından önemlidir.

Farklı bir örnek olarak futboldaki bir dönüşüme bakalım olursak: Dünyanın ekonomik bağlamda önde gelen sektörlerinden biri olan futbol, son dönemde Çin ve Katar gibi ülkeler açısından farklı bir biçimde ele alınmaktadır. Sportif başarı bağlamında dünya futbolunda önemli bir yere sahip olmayan bu iki ülke, son yıllarda yaşları diğer oyunculara oranla ilerlemiş yıldız oyuncuları sportif açıdan çaptan düşecekleri liglerden alıp kendi ülkelerindeki liglere dahil etmektedir. Dünyanın üst düzey futbolcularını bir arada seyretmek isteyen ulusal ve uluslararası arenadaki seyirci sayısının hiç de az olmadığı görülmektedir. İki ülke de bu planlamanın sonucunda ciddi bir ekonomi girdi elde etmektedirler. Projeye uygun tesisleşmenin yanı sıra futbolcu ve teknik adamlara sağlanan vergi indirimi gibi avantajlar bir cazip bir ortam yaratarak projenin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Globalleşmenin birçok dezavantajı ile mücadele etmek zorunda bırakılan özellikle gelişmekte olan ülkelerin bu bağlamda geç kalmadan sektör yapılanmaları için harekete geçmesi ve kapsamlı bir strateji ile globalleşmenin kendileri için olumlu olabilecek fırsatlarını değerlendirmeleri gerekmektedir.

Film ve dizi sektörlerinin hayata geçen teknolojik gelişmeler sayesinde, hem yaygınlık hem de ekonomik girdi açısından dev bir sektör olarak nitelendirildiği günümüzde; sektörel yoğunlaşma bağlamındaki en büyük atılımlardan birini Kanada gerçekleştirmiştir. Esasen doğal kaynakları ile ekonomisini ayakta tutan Kanada'nın Britanya Kolombiyası bölgesi; ormancılık, balıkçılık ve madencilik getirilerine alternatif olarak ve planlı bir süreçle geçtiğimiz kırk yıl içinde büyük bir değişimi gerçekleştirmeyi başarmıştır. 1970'lere kadar bölgenin

ekonomisini elinde tutan bu sektörler; çevresel duyarlılığın artması, Amerika Birleşik Devletleri ile olan bazı yetki alanı ve pazar anlaşmazlıkları gibi çeşitli sebeplerle giderek önemini yitirmiş ve bölge büyük bir ekonomik çıkmazın içine girmiştir. Planlı bir sürece giren bölge yıllar içinde adeta küllerinden doğmuştur. Çalışmanın birinci bölümü bölgenin lokomotifini konumundaki Vancouver'i mercek altına almakta ve 1970'lerden başlayan gelişimi analiz etmektedir. Başta başkent Vancouver olmak üzere Britanya Kolombiyası bölgesi: Yeteneğin, teknolojinin ve paranın sirkülasyonunu global anlamda hayata geçirilebileceği video oyunları ve sinema /TV endüstrilerine odaklanmıştır. Bunları animasyon ve grafik tasarım üretimiyle ile çeşitlendirerek bölgenin ekonomisini bambaşka bir eksene yerleştirmeyi hedeflemiştir. Vancouver ve bölgenin geri kalanında artık ham madde ile uğraşan ağır sanayilerin yerini çoğunlukla dijital platformlar almaya başlamış, bu da istihdam formasyonunu büyük bir değişime uğratmıştır.

İkinci bölüm sektörel gelişimlerin geçerli bir eğitim stratejisi olduğunda nasıl bir ivme kazanabileceği, en önemli hammadde olan insanın ne denli büyük bir katma değer yaratabileceğini vurgulamakta ve bu yapılanmanın uygulanabilir ve sürdürülebilir olması doğrultusunda ayrıntılı bir analiz ortaya koymaktadır. Bedenen değil daha çok bilgi, beceri ve yeteneği doğrultusunda çalışan, yaratıcılığın ve girişimciliğin ön planda tutulduğu bir anlayıştan gelen eğitimliler piyasayı hızla doldurmaya başlamış, bu dönüşüm aynı zamanda cinsiyet eşitliğinin çok daha kolay sağlanabildiği bir ortamı beraberinde getirmiştir. Bölgenin endüstriyel binalarının, ürün depolarının ve hangarlarının film stüdyolarına, dizi setlerine ve prodüksiyon şirketlerine dönüşümü ile başlayan gelişmeler bölgenin dokusunda da farklı yapılanmalara sebep olmuş, metropolitanelerde gördüğümüz stüdyo evler, butik dükkanlar, çeşitli kafeler ve barlar hızla şehirlerdeki yerlerini almıştır. Üçüncü bölümde kırk yılı aşkın bir süre önce stratejik bir planlama ile bölgenin sektörel bağlamdaki konumu diğer merkezlerle karşılaştırılmakta ve günümüzde geldiği nokta analiz edilerek sektörel bağlamda güncel konumu ayrıntılı bir biçimde ortaya konmaktadır. Aralıksız bir biçimde yerel ve ulusal politikalar ile desteklenen bu dönüşümler bölge ekonomisinin hızla gelişmesini sağlamış, sadece Vancouver'i ve çevresini değil tüm Kanada ekonomisini güçlendirmiştir.

Bölgenin Lokomotifini: Vancouver

Vancouver şehri başta olmak üzere bölgenin dünyanın en büyük sinema /televizyon prodüksiyon merkezlerinden birine dönüşmesi, kuşkusuz yörenin doğal avantajlarını da dikkate alan çok ciddi bir öngörü ve stratejik planlamanın sonucunda gerçekleşmiştir. Vancouver'in coğrafi konumunun bu tür bir planlamaya elverişli olduğu bu planın merkezine alınmıştır. Şehir Sinema Sektörünün merkezi Hollywood ile aynı saat dilimindedir ve Hollywood'a uçak yolculuğu ile sadece iki buçuk saatlik mesafede bulunmaktadır. Hollywood'dan gelenlerin hafta sonları evlerine rahatça dönebilme imkânı, sektörel anlamda büyük bir avantaj olarak kabul görmüştür. Bu bakış açısı ile yeniden yapılanmak Vancouver'e; Kanada'daki Toronto ve ABD'deki New York ya da Atlanta gibi diğer büyük merkezler ile de yarışma olanağı tanımıştır. Hatta özellikle sezonlar boyu süren televizyon dizleri için daha öncelikli bir seçim olmasını kolaylaştırmaktadır.

Deniz kenarında bulunan şehir tüm yıl boyunca çekimlerin aralıksız sürebileceği elverişli bir iklime sahiptir. Buna ilaveten yapımcılara araba ile iki saati aşmayan yolculuklarla ulaşım sağlanabilen göl kenarları, dağlık alanlar, şehir merkezleri, orman gibi çeşitli doğal çekim platformları sunabilmektedir. Bir liman şehri olan ve yurt dışı bağlantıların diğer şehirlere oranla daha rahat yapıldığı Vancouver özellikle ABD'nin Seattle kentine olan yakınlığı sayesinde de büyük avantajlar elde etmiştir. Kültürel ve sanatsal açıdan sahip olduğu etkin konumun yanı sıra politik duruşu, çevreye karşı olan duyarlılığı ile de özel bir yere sahip olan Seattle kenti ile komşuluğun Vancouver için önemli bir dayanak oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Amerikalı yapımcılar açısından dikkate değer bir diğer önemli nokta; ABD Dolarından daha düşük seyreden Kanada Dolarının maliyetlere olumlu etkisi ve uluslararası yapımlara sunulan vergi indirimleri olmuştur (Mooney ve Lazaruk, 2018). Kanada hükümetinin uyguladığı tutarlı para ve vergi politikaları, dış yatırımcılar açısından göz ardı edilemeyecek avantajlar sağlamakta bu da başta Amerikan yapımları olmak üzere dış yapımların sürdürülebilirliğini beraberinde getirmektedir.

Üretilen politikalar ve bu konuda çıkarılan yasalar hem Kanada hükümeti, hem yerel yönetimler, hem de sendikaların birlikte çalışmalarının sonucunda hayata geçirilmiştir. 1978'de kurulan ve şu anda Turizm Bakanlığı'nın bir birimi olarak çalışan British Columbia Film Komisyonu, Hollywood'u cezbetmek için bazı önemli imtiyazlar ortaya koyarak işe başlamıştır (Tinic, 2005: 29). Yapımcıların dikkatini Vancouver'e çeken komisyon, projenin sürdürülebilir olması bağlamında bünyesine birçok hizmet kalemini dâhil etmiştir. Yapımcıların tercihlerini belirleyen anket çalışmalarından başlayarak, yabancı uyruklu çalışanların iş izinleri ile

ilgili danışmanlığa, çekim alanları için çok kapsamlı görsel kütüphaneden, yerel firma sahipleri ile ilişkileri düzenlemeye kadar çeşitli hizmetler sunmaktadır. Merkezin kalabalıklaşmasını ve çalışmaların zorlayıcı olmasını önlemek amacı ile de şehrin dışında yapılacak prodüksiyonlara ayrıca büyük kolaylıklar sağlanmaktadır (Barnes ve Coe, 2010: 15).

Vancouver'e ekonomik ve kültürel anlamda büyük bir ivme kazandıran video oyunları ve sinema/TV endüstrisi için sadece resmi oluşumlara bel bağlanmamış olması da dikkati çekmektedir. Bakanlık ve sendika bürokrasilerinin dışında da çok önemli girişimlere imza atılmıştır. 1998 yılında kurulan kar amacı gütmeyen kuruluş olan New Media BC, bölgenin dijital medya şirketlerinin tanıtımına, ulusal ve uluslararası bağlamda işbirliklerine odaklanmaktadır. Bölgenin pazardaki sağlam yerinin devamlılığı ve hızla gelişen dijital sektörün, özellikle video oyunları alanındaki konumunu ilerletmek için çeşitli çalışmalar yapan organizasyon, bu konuda oyun sektörünün hemen arkasında şehre yerleşen film-dizi sektörüne de bir anlamda ipucu vermiştir. Bağımsız bir oluşum olan ve daha çok film-dizi sektörüne yoğunlaşan Creative BC ise, bu bağlamda lider kuruluşlardan biri olarak göze çarpmaktadır. Bu oluşum bölgedeki tüm yaratıcı endüstrilerin tanıtımı ve büyümesi, film komisyonu, vergi dairesi gibi resmi kurumlar ile iletişimi, uluslararası pazarlama ve konu ile ilgili politikaların üretimi üzerine çalışmaktadır.

Hollywood'un dünya sinema endüstrisine yön veren Fox, Paramount, Disney, Time Warner, Universal, MGM, NBC, Sony ve Dreamworks gibi stüdyo devleri çoğunlukla finansal ve yaratıcı yetkilerini devretmeseler de Vancouver'de birçok yerel firma ile işbirliğine girmekte, bu da şehrin Hollywood ile bağlantısını gittikçe güçlendirmektedir (Gasher, 2002: 110). Artık kırk yılı aşmış olan bu ilişki; sendikalar, resmi kurumlar ve de çeşitli bağımsız oluşumların da desteği ile giderek güçlenmiş, yerel ekonomik aktörlerin beklentilerinin üzerinde bir noktaya ulaşmıştır.

Tahmin edilebileceği üzere, yan sanayilerin sektörü sürekli beslediği bu bölgede hizmet sektörünün etkisi de ön plana çıkmaktadır. Hizmet sektörünün önemini kavramış olan paydaşlar barınma, yeme-içme ihtiyaçlarının önemine dikkat çekmekte ve bu bağlamdaki olumlu değerlendirmelerin devamı için uğraş vermektedir. Son kırk yılda adeta kabuk değiştiren Vancouver şehri oluşturduğu resmi ve sivil toplum yapılanmalarına çok geçmeden yerel işgücünü yetiştirecek eğitim olanaklarını ve ardından festivalleri ekleyerek adeta bu atılımın nasıl yapılması gerektiğinin ayrıntılı bir iş planını ortaya koymaktadır.

Sektör Gelişiminde Eğitim Stratejisi ve Bölge Üniversitelerinin Katkısı

Britanya Kolombiyası'nın yeni medya alanında lider merkezlerden biri konumuna gelebilmesinin en önemli nedeni proje stratejilerinin "anahtar teslim" olmasıdır. Fikir üretimi, senaryo yazımı, kasting, prodüksiyon, post-prodüksiyon, animasyon, görsel efektler, reklam ve dağıtım alanında eksiksiz hizmet veren bölge bu bağlamda gelen yapımcılar için vazgeçilmez olmuş ve Kanada doları ile yapılan ödemeler de bunu pekiştirmiştir. Bölgedeki yaratıcı endüstriler; coğrafi avantajlar, bürokrasi destekleri ve vergi indirimleri sayesinde müthiş bir atılım gerçekleştirmiştir. Bunun sağlam temellere oturmasının ve de sürdürülebilir olmasının en büyük sebebi ise bölgenin sağladığı istihdam kalitesidir.

Yaratıcı işgücünün, bölgenin sunduğu iş olanakları ve bunun sonucunda iş tecrübesi ile günden güne daha kalifiye hale gelmesinin yanı sıra öncelikle bu işgücünün yetiştirilmesinde başta Vancouver'in sağladığı eğitim olanaklarının vurgulanması gerekmektedir. Dev bir ekonomi haline gelen yeni medya için önceleri belki dış kaynaklardan yararlanılmış ama stratejik planlamada çok kısa sürede şehrin kendisinin bu işgücünü yetiştirmesine odaklanılmıştır.

Herhangi bir film ya da dizi prodüksiyonunda çoğu zaman Amerika'dan gelen yapımcı, yönetmen ve de yıldızlar dışında tüm prodüksiyon, post-prodüksiyon, görsel efektler ve figürasyon Vancouver tarafından üstlenilmektedir. Aynı şey video endüstrisinde de aynı şekilde gözlemlenebilmektedir. İlk başlarda örneğin Londra'da çöken sektörün yetenekli tasarımcılarına bölgede fırsat yaratılırken şimdilerde, şehirdeki yetenek havuzundan faydalanmak için uluslararası firmalar Vancouver'e taşınmaktadır. Bu tür gelişmelerin son örneklerden biri Pixar olmuştur. 2010 yılında bölgedeki stüdyosunu hayata geçiren şirket, uygulanan yerel ve ulusal politikaların ve de yetenek havuzunun bu kararlarında etkili olduğunu belirtmiştir (Barnes ve Coe, 2010: 19). Technicolor ve Deluxe gibi uluslararası post-prodüksiyon ve görsel efekt devleri de bölgede yerlerini almış durumdadır. Bahsi geçen yetenek havuzunun oluşması hem devlet hem de özel sektörün toplam çabasının bir sonucudur. Film, tiyatro ve grafik tasarım bölümleri ile öne çıkan British Columbia Üniversitesi (University of British Columbia) ve yine Çağdaş Sanat Okulu ile tanınan devlet üniversitesi Simon Fraser sektörel işgücü

konusunda üzerlerine düşen görevi başarı ile yerine getirmektedir. 1908'de kurulmuş olan British Columbia Üniversitesi Kanada'nın üçüncü sıradaki, dünyanın da en iyi yirmi devlet üniversitesinden biridir. 1969'da açılan film bölümü sektöre büyük katkı sağlamaktadır.1 İsmi kâşif Simon Fraser'dan alan diğer devlet üniversitesi ise 1965 yılında kurulmuş, sanat ve teknolojiyi birleştiren etkin programları ile öne çıkmayı başarmıştır. Bu üniversite de yine dünyanın ilk üç yüz üniversitesi arasında gösterilmektedir.2 British Columbia Teknoloji Enstitüsü (British Columbia Institute of Technology) ve Emily Carr Sanat Tasarım Üniversitesi (Emily Carr University of Art and Design) de yetiştirdikleri özellikle teknik kalifiye işgücü ile sektörü beslemektedir. British Columbia Teknoloji Enstitüsü öğrencilerinin mezuniyetlerinin akabinde yüzde doksa altısının iş bulduğu, kurumun sunduğu resmi bir bilgidir.3 1964'te kurulan enstitü yarı zamanlı öğrenciliğe de imkân tanımaktadır. Lisans programlarının yanı sıra iletişim ve medya gibi birçok sertifika programını içinde barındıran kurum sektör için önemli yetenek havuzlarından biri haline gelmiştir. 1925 yılında öğretim hayatına başlayan ve ismini bölgenin Amerikan yerli halkı ile ilgili yaptığı çalışmalar ile tanınan ressam ve yazar Emily Carr'dan alan sanat ve tasarım üniversitesi şehrin estetik kültürüne büyük katkı sağlamakta ve tasarım anlamında sektöre kıymetli bir istihdam havuzu sunmaktadır.4

1960'lardan sonra bölge için sektörel bir planlama yapan ve bunu da başarıyla sürdüren Britanya Kolombiyası bölgesi, eğitim alanında özel sektörün de kayıtsız kalamadığı bir yer haline gelmiştir. Devlet üniversitelerinin ardından 1987'de özel Vancouver Film Okulu (Vancouver Film School) açılmış ve yapımcılık, oyunculuk, animasyon, video oyun tasarımı, yazarlık gibi birçok programa ev sahipliği yapan okul şu anda alanında dünya beşinciliği ile önemini ortaya koymaktadır.5

Vancouver hali hazırda yükseköğretimde on altı ayrı film programı sunmakta ve her yıl ortalama üç bin mezun medya sektörüne adım atmaktadır. Bu denli yoğun bir biçimde sektörel eğitim verilmesi ve disiplinler arası programlarla bu eğitimin zenginleştirilmesi özellikle Vancouver'de bu bağlamda çok güçlü bir kültürün oluşmasını sağlamıştır. Bu kültürün oluşması tabii olarak bölgenin tüm paydaşları ile sektörün beslenmesinin sürdürülmesini beraberinde getirmiştir. Bunun yanı sıra, sosyal katılıma destek olacak birçok festival hayata geçirilmiştir. Vancouver Uluslararası Film Festivali, Whistler Film Festivali ve Vancouver Queer Film Festivali bunların en önemlileridir. Sektörü ve eğitim alanlarını birleştirmeyi başaran bölge sürdürülebilirlik adına tüm yöre insanının da festivaller ve çeşitli organizasyonlar ile sürece dâhil olmasını sağlamıştır. Britanya Kolombiyası bölgesinin gerçekleştirdiği dönüşüm kırk yıl öncesinde başlayan ve halen devam eden tüm paydaşların düşünüldüğü stratejik bir planlamanın eseridir.

Resim 1. Vancouver Uluslararası Film Fest. (2015) Resim 2. Vancouver Queer Film Festivali (2019)

Bölgenin Sinema/Tv Endüstrisinde Geldiği Nokta

Hollywood'un Vancouver şehrine verdiği önem öncelikle eğitilmiş/deneyimli ekiplere sahip olması, çok elverişli çekim ve stüdyo alanlarında ev sahipliği yapması ve özel efektler başta olmak üzere, tüm post-produksiyon hizmetlerinin üst düzeyde sağlanıyor olmasından kaynaklanmaktadır. İki yüzden fazla yapımcının, altmıştan fazla film stüdyosunun ve yüzden fazla animasyon ve görsel efekt, otuzdan fazla da post-produksiyon

şirketinin Kanada'nın bu bölgesindeki varlığının sonucu 2017-2018 yılında üç milyar dört milyon Kanada Doları olarak açıklanan ekonomik girdi olmuştur.⁶

Hollywood'dan bir televizyon yapımcısı olan Stephen Cannell'in 1980'lerin başında genç Johnny Depp'i şöhrete kavuşturan yeni dizisi *21 Jump Street*'i çekmek için gelmesiyle başladığı düşünülen macera bölge açısından büyük bir başarı hikâyesine dönüşmüş durumdadır. Yüzlerce prodüksiyonun gerçekleştirildiği başını Vancouver'in çektiği Britanya Kolombiyası'nda tüm dünyada yüzbinlerce izleyicisi olan süper kahraman dizilerinden *Arrow* şu ana dek ekonomiye üç yüz atmış milyon, 2005 yılından bu yana devam eden ve çok büyük bir hayran kitlesine sahip *Supernatural* dizisi ise beş yüz on milyon Kanada doları katkı sağlamıştır. (Bailey 2017) Üçüncü sezonu yolda olan Hallmark kanalının en gözde yapımlarından *Chesapeake Shores* yaptığı anlaşma gereği bölgedeki North Island College mezunlarını işe almaktadır. Bölgede çekilen ülkemizde de çok izlenen diğer önemli yapımlar arasında *X-Files*, *Battlestar Galactica*, *Once Upon a Time*, *The Flash*, *Supergirl*, *Riverdale*, *DC Legends of Tomorrow* ve *Altered Carbon* sayılabilir.

Resim 3. Supernatural (2005)

Sinema ve televizyon yapımcıları için artık çok önemli bir merkez olan bölgede sektörün sağladığı tanıtım, istihdam ve para akışı Kanada ekonomisi için çok önemli bir kalem haline gelmiştir. 20th Century Fox şirketi yapımlarından, başrolünde popüler oyuncularından Ryan Reynolds'ı gördüğümüz *Deadpool* (2016) (Yön. Tim Miller) ve *Deadpool 2* (2018) (Yön. David Leitch) de bölgede çekilmiştir. Seksen günde çekimleri tamamlanan film şehre kırk milyon Kanada dolarından fazlasını bırakmış, bu rakamın yarısı teknik ekip ve figürasyon olarak yararlandıkları bölge insanına ödenmiştir. Büyük gişe hasılatı yapan *War for the Planets of the Apes / Maymunlar Cehennemi: Savaş* (2017) (Yön. Matt Reeves) filminin yapımcıları filmde çalışan oyuncu ve teknik ekibe kırk beş milyon Kanada Doları ödemiş, yapım malzemeleri için yerel firmalardan dört milyon Kanada Doları alışveriş gerçekleştirmiştir. Belediyeye çekim mekânları için iki milyon Kanada Doları yatırmış ve bir milyon iki yüz bin Kanada Dolarını otel ödemesi olarak yapmıştır. (Little 2017) Bölgede çekimleri gerçekleştiren diğer önemli filmlerden *Fifty Shades of Gray / Grinin Elli Tonu* (2015) (Yön. Sam Taylor Johnson), *Pirates of the Caribbean; Dead Men Tell No Tales / Karayip Korsanları: Salazar'ın İntikamı* (2017) (Yön. Joachim Ronning, Espen Sandberg), *Star Trek Beyond / Star Trek Sonsuzluk* (2016) (Yön. Justin Lin) sayılabilir. (Chan 2017)

Resim 4. Deadpool (2016)

Görsel efektler ve ses efektleri konusunda yetkinliği tartışılmaz olan, hatırı sayılır sayıda şirketin bölgede olması ve dijital üretim alanlarında başarısını kanıtlamış yeteneklerin de buna eklenmesi; bölgenin özellikle süper kahraman serileri ve fantastik yapımlarda tercih edilmesinin temel nedeni olmuştur. Sayısı sürekli artış gösteren televizyon yapımlarının yanı sıra Netflix, Hulu, Amazon Prime gibi internet yayın platformlarının oluşması bölgenin pazar payının daha da genişlemesine sebep olmaktadır.

Sonuç

Britanya Kolombiyası Bölgesi, tüm paydaşların planlı bir biçimde üzerine düşeni yapması sonucunda Hollywood'dan sonra Kuzey Amerika'nın en büyük prodüksiyon merkezlerinden biri haline gelmeyi başarmıştır. Bu durum ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda dört unsur öne çıkmaktadır. Birincisi; bölgenin Hollywood ile aynı saat diliminde konumlanmış olması ve hem iklim hem de doğal güzellikleri ile coğrafi avantajlarının yapımcılara başarılı bir biçimde tanıtılmasıdır. Ilıman bir iklim bunun yanı sıra büyük mesafeler gitmeden ulaşılan orman, deniz, şehir merkezi, göl kenarı gibi doğal setlerde çeşitlilik bölgede çekim yapmanın cazibesini artırmaktadır. İkincisi; finansal açıdan özellikle uluslararası yapımlara sağlanan kolaylıklardır. Gerek bürokratik yardımlar gerekse vergi indirimleri hem dizi hem de film sektörü açısından belirleyici olmuştur. Tüm yapımcılar masraflarını en aza indirecek ve çekimler için en elverişli ortamın sağlanacağı seçenekleri kovalar. Bu bağlamda Britanya Kolombiyası üzerine düşeni fazlasıyla yapmaktadır. Üçüncü nokta olarak bölgenin 'anahtar teslim' iş yapma kalitesinden bahsetmek gerekmektedir. Film ya da dizi yapımlarında gerekli olan her aşamaya cevap verebilecek düzeye gelmiş olan bölge, teknik ekipten, özel efektlere, oyuncu/figüran sağlanmasından, post-prodüksiyona, pazarlamadan dağıtıma yüksek kalitede bir hizmet sunmaktadır. Bütün bu imkânlar yapımcılar için zamandan ve paradan tasarruf anlamına gelmektedir. Dördüncüsü; bölgenin sosyal ve kültürel açıdan bu sektörü destekleyecek faktörleri beslemesidir. Adeta bir yetenek havuzuna dönüştürülmüş olan bölgede eğitim olanakları çok önemli bir yer tutmaktadır. Her yıl yüzlerce öğrenci sektöre dâhil olabilecek donanıma sahip bir biçimde okullarından mezun olmaktadır. Uluslararası yapımlar için hazır bir işgücü iki taraf için de çok verimli bir alışverişe sebebiyet vermektedir. Üniversitelerin yüksek bir kalitede sağladığı eğitim sektöre işgücünü sağlayan dinamo görevini yerine getirmektedir. Yine başta üniversiteler olmak üzere diğer paydaşlar ile işbirliği içinde birçok organizasyona ve festivale ev sahipliği yapılmaktadır. Bu da hiç şüphesiz sektörü kültürel açıdan desteklemekte ve bölgenin tanıtımına büyük katkı sağlamaktadır. Bütün bu unsurlar bir araya getirildiği ve etkili bir biçimde uygulamaya dahil edildiği için Britanya Kolombiyası Kuzey Amerika'nın Hollywood'dan sonraki en büyük yapımlar merkezi haline gelmiştir. Kanada'nın bu bölgesi özellikle Vancouver şehrinin sektörel gelişimi mercek altına alındığında dünyanın diğer bölgeleri için bir üs haline gelmeyi planlayan şehirler açısından dikkatle analiz edilmesi gereken bir yol haritası ortaya çıkmaktadır.

Dipnotlar

- 1-<https://www.ubc.ca/>, erişim tarihi:18.07.2019
- 2-<https://www.sfu.ca/>, erişim tarihi: 18.07.2019
- 3-<https://www.bcit.ca/>, erişim tarihi:18.07.2019
- 4-<https://www.ecuad.ca/>, erişim tarihi: 18.07.2019
- 5-<https://vfs.edu/>, erişim tarihi: 18.07.2019
- 6-<https://www.creativebc.com/2018/07/16/press-release-bcs-motion-picture-industry-contributes-34b-to-the-provincial-economy.php>, erişim tarihi: 06.07.2019
- 7-<https://www.vancouvereconomic.com/film-television>, erişim tarihi: 07.06.2019

Kaynaklar

- Gasher, Mike. *Hollywood North: The Feature Film Industry in British Columbia*. Vancouver: UBC Press, 2002.
- Mcluhan, Marshall. *The Gutenberg Galaxy*. Toronto: University of Toronto Press, 1962.
- Tinic, Serra. *On Location: Canada's Television Industry in a Global Market*. Londra: University of Toronto Press, 2005.

İnternet Kaynakları

- Bailey, Ian. "The Movie Industry in Vancouver is Booming Once Again, Thanks to Netflix." (5 Haziran 2017)
<https://www.theglobeandmail.com/arts/film/the-business-is-booming-in-bc/article30503176/>. (Erişim tarihi: 5.7.2019)
- Barnes, Trevor ve Coe, Neil M. "Vancouver as Media Cluster: The Cases of Video Games and Film/TV." (20 Mayıs 2010)
http://blogs.ubc.ca/trevorbarnes/files/2015/01/CHAPTER_Vancouver_as_a_media-cluster.pdf. (Erişim tarihi: 20.5.2019)
- Chan, Kenneth. "Vancouver Ranked Best Big City in North America to Live and Work as a Moviemaker." (21 Ocak 2017)
<https://dailyhive.com/vancouver/vancouver-best-city-filming-north-america-moviemaker>. (Erişim tarihi: 15.5.2019)
- Little, Simon. "B.C. Film Production to top \$2.6B in 2017, Setting New Record." (23 Eylül 2017)
<https://1031freshradio.ca/news/3765230/b-c-film-production-to-top-2-6-billion-in-2017-setting-new-record>. (Erişim tarihi: 23.6.2019)
- Mooney, Harrison ve Lazaruk, Susan. "B.C. Now Canada's Leading Province for Film." (2 Şubat 2018)
<https://vancouver.sun.com/news/local-news/b-c-now-canadas-leading-province-for-film-and-tv-production-report>. (Erişim tarihi: 13.6.2019)

Görsel Kaynaklar

- Resim 1. Vancouver International Film Festival, 2015. <https://www.citr.ca/2015/09/25/movie-goers-vancouver-international-film-festival-has-begun-62586/> (Erişim tarihi: 13.07.2019)
- Resim 2. Vancouver Queer Film Festival, 2019. <https://www.straight.com/listings/events/1262721> (Erişim tarihi: 13.07.2019)
- Resim 3. Supernatural, 2005. <https://www.artstudio.org/dallas-supernatural-convention-set-for-sept-11-13/> (Erişim tarihi: 13.07.2019)
- Resim 4. Deadpool, 2016. (Yön. Tim Miller)
<https://variety.com/2016/artisans/production/vancouver-film-commissioner-1201907395/> (Erişim tarihi: 13.07.2019)

AN EXAMPLE OF A STRATEGIC PLANNING IN FILM/TV INDUSTRY: BRITISH COLUMBIA, CANADA

Hilal S. YILMAZ

Abstract

A mid-sized manufacturer British Columbia, Canada has decided and strategically planned to become one of the top places for film and tv production. It has all started forty years ago and the province has managed to bring the legislations, both local and national, universities and entrepreneurs together to transform into a global new-media center. To lay out the transition in detail we need to analyze the changes in beurocracy and supports provided for education, labor, and cultural environment in the area for the last forty years. British Columbia has been associated with the nickname 'Hollywood North' since the 1980s. It has become one of the most important global centers for both film and TV industry which have been expanding due to the new digital platforms. This piece aims to analyze and express the strategic implementation of British Columbia as a very valuable road map for another region in the world as a development plan.

Keywords: British Columbia, Vancouver, Film and TV Industry, Hollywood North